

Betænkning

over forslag til lov for Grønland om ekspropriation.

(Afgivet af udvalget den 5. maj 1972).

Udvalget har holdt 3 møder og har herunder haft et samråd med ministeren for Grønland.

Såvel samrådet som udvalgets drøftelser i øvrigt har i det væsentlige drejet sig om formuleringen af lovforslagets § 1, stk. 1, nr. 11.

Der har i udvalget været udtrykt betænkkelighed over, at der med denne bestemmelse skabes hjemmel for ekspropriation af boliger til boligformål. Ministeren har heroverfor henvist til de specielle grønlandske forhold, der alene har begrundet ønsket om denne lovhjemmel.

Med hensyn til den nævnte bestemmelse i § 1, stk. 1, nr. 11, har der endvidere i udvalget været usikkerhed med hensyn til forståelsen af udtrykket „bebyggelsesplan“. På grund af den manglende byplanlovgivning i Grønland er dette udtryk efter udvalgets opfattelse temmelig vagt og usikkert afgrænset. Efter modtagelsen af ministerens besvarelse af udvalgets spørgsmål 1 og 2, jfr. bilaget til betænkningen, har udvalget fortsat drøftelsen af spørgsmålet i samrådet med ministeren. Udvalget har herunder henstillet, at den grønlandske byplanlægning lovreguleres, således at der kan tilvejebringes fastere kriterier for udøvelsen af ekspropriationsretten. Ministeren viste under samrådet stor forståelse for udvalgets synspunkter og har foreløbig søgt at imødekomme udvalget ved det nedenstående ændringsforslag nr. 2, hvorved der gives en vis stramning af den omhandlede forudsætning for ekspropriation, jfr. i øvrigt den i bilaget optrykte besvarelse af spørgsmål 2.

Spørgsmålet om byplanlovgivning for Grønland ville ministeren vende tilbage til,

når hans overvejelser herom var tilendebragt.

Endelig rejstes under samrådet spørgsmålet, om der ved fastsættelsen af de forskellige frister i lovforslaget var taget tilstrækkeligt hensyn til de særlige grønlandske vejr- og erhvervsforhold.

Ministeren oplyste hertil, at man i ministeriet og det grønlandske lovudvalg ved udarbejdelsen af de pågældende bestemmelser havde været opmærksom på disse forhold, og det var ministerens overbevisning, at der var taget rimeligt hensyn hertil ved fristernes fastsættelse.

Ud over det nævnte ændringsforslag vedrørende § 1, stk. 1, nr. 11, har ministeren stillet det nedenstående ændringsforslag nr. 3 vedrørende lovens ikrafttrædelsesdato.

Som bilag til betænkningen optrykkes ministerens besvarelse af udvalgets spørgsmål.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af det konservative folkepartis medlemmer) lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren foreslåede ændringer.

Et *mindretal* (det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) kan ikke tiltræde den i § 1, stk. 1, nr. 11, foreslåede bestemmelse, heller ikke med den af ministeren foreslåede ændring. Efter mindretallets opfattelse strider bestemmelsen i begge formuleringerne mod et hidtil i dansk lovgivning anerkendt princip: at man ikke eksproprierer til boligformål. Mindretallet har derfor stillet det nedenstående ændringsforslag nr. 1, hvorefter bestemmelsen udgår af lovforslaget.

Bet. o. lovf. vedr. Grønland om ekspropriation.

Ændringsforslag.

Til § 1.

Af et *mindretal* (Thestrup, Lembourn og Hans Toft):

1) *Stk. 1*, nr. 11, udgår.

Af *ministeren for Grønland*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Thestrup, Lembourn og Hans Toft):

2) *Stk. 1*, nr. 11, affattes således:

„11) Opnåelse af tilfredsstillende bebyggelsesforhold og hensigtsmæssig udnyttelse af arealer, der er anvendelige til bebyggelse, når dette er led i en af vedkommende kommunalbestyrelse og ministeren for Grønland godkendt bebyggelsesplan.“

Til § 17.

Af *ministeren for Grønland*, tiltrådt af *udvalget*:

3) *Stk. 1* affattes således:

„Loven træder i kraft den 1. juni 1972.“

Søren B. Jørgensen.

Svend Erik Andersen.

Jørgen Peder Hansen,
formand.

Henning Jensen.

Johan Nielsen.

Moses Olsen.

Axel Ivan Pedersen.

Poul Dam.

Kurt Brauer.

Thestrup.

Lembourn.

Hans Toft.

Holger Hansen.

Nyboe Andersen.

From.

Svend Haugaard,
næstformand.

Ole Vig Jensen.

Bilag

MINISTERIET FOR GRØNLAND

Den 21. marts 1972.

I anledning af udvalgets her den 17. marts 1972 modtagne skrivelse af 9. marts 1972, hvori udvalget udbeder sig min besvarelse af forskellige spørgsmål vedrørende forslag til lov for Grønland om ekspropriation, skal jeg udtale følgende:

Spørgsmål 1:

Hvilke oplysninger kan der ud over det i bemærkningerne anførte gives om, hvad der i Grønland er „godkendte bebyggelsesplaner“, jfr. § 1, stk. 1, nr. 11.

Svar:

I medfør af bekendtgørelse af 21. marts 1953 om bebyggelse i vestgrønlandske byer er det pålagt de i kommunerne nedsatte bebyggelsesudvalg ved deres afgørelse af placeringen af nybyggeri og lignende at respektere stadfæstede byplaner eller offentliggjorte udkast til byplaner.

Imidlertid er der ikke endnu stadfæstet byplaner for byerne, ligesom der heller ikke er fastlagt nogen procedure for en sådan stadfæstelse. Derimod foreligger der for de fleste større byers vedkommende byplanudkast, dispositionsplaner og enkelte bebyggelsesplaner, som har været forelagt kommunalbestyrelserne til godkendelse, og som er offentliggjort.

I ministeriet for Grønland opstilles forudsætningerne for udarbejdelsen af den konkrete byplan, efter at forhandling med de myndigheder, der i øvrigt er berørt af byggeriet i Grønland, har fundet sted.

Selve byplanerne udarbejdes af GTO, men arbejdet følges løbende af ministeriet for Grønland. GTO optager forhandlinger med enkelte større bygherrer såvel inden

for som uden for ministeriet, for at konkrete ønsker kan blive indpasset ved udformningen af byplaner. GTO sørger for, at byplanudkastene forelægges de lokale myndigheder, og indhenter disses godkendelser for planerne.

Spørgsmål 2:

Kan ministeren formulere en klarere afgrænset bestemmelse til erstatning for § 1, stk. 1, nr. 11?

Svar:

I byggelovens § 56 er der givet hjemmel til at ekspropriere for at opnå „tilfredsstillende bebyggelsesforhold“. Første led i lovforslagets § 1, stk. 1, nr. 11, er i overensstemmelse hermed, og jeg må anse det for rigtigt at bruge den samme formulering i loven for Grønland som i den for det øvrige land gældende lovbestemmelse.

I byplanlovens § 12 er der hjemmel til at ekspropriere ejendom, som „det er af væsentlig betydning for det offentlige at råde over for at gennemføre planens bestemmelser“. Jeg ville intet have at bemærke til, at reglen affattes i overensstemmelse hermed, således at nr. 11 ville få følgende affattelse:

„Opnåelse af tilfredsstillende bebyggelsesforhold og gennemførelse af en godkendt bebyggelsesplan, når det er af væsentlig betydning for det offentlige at råde over den pågældende ejendom“.

At denne formulering ikke er valgt i lovforslaget, skyldes, at jeg har ønsket at give en efter min opfattelse klarere og mere begrænset formulering end den i byplanloven indeholdte.

Hvis udvalget måtte ønske det, kan jeg,

godt gå med til at stramme formuleringen i § 1, stk. 1, punkt 11, ved at lade bestemmelsens slutning formulere således:

„..... når dette er led i en af vedkommende kommunalbestyrelse og ministeren for Grønland godkendt bebyggelsesplan.“

Spørgsmål 3:

I hvilket omfang kan landsrettens afgørelser efter loven appelleres til højesteret? Kan f. eks. en nægtelse af tilladelse til søgsmål i henhold til § 11, stk. 2, appelleres?

Svar:

Da der ikke i lovforslaget er fastsat bestemmelser om appel af landsrettens afgørelse, må de almindelige bestemmelser om appel i civile sager i den grønlandske retsplejelov finde anvendelse. Da det af lovforslagets § 14 fremgår, at Grønlands landsret i disse sager optræder som første instans, kan landsrettens kendelse appelleres til østre landsret og kun med justitsministerens tilladelse videre til højesteret, jfr. den grønlandske retsplejelov, kap. 6, § 12.

Spørgsmål 4:

I hvilke tilfælde kan det efter § 15, stk. 1, tænkes, at hensynet til statens sikkerhed

kan begrunde fravigelse fra lovens regler om bekendtgørelse af møder, offentliggørelse af planer m. v.?

Svar:

Som det fremgår af bemærkningerne til § 15, stk. 1, svarer bestemmelsen til § 27 i den danske lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom (lov nr. 186 af 4. juni 1964). Af bemærkningerne til denne sidste lovbestemmelse fremgår, at en sådan regel er anset for nødvendig her i landet, idet lovens bestemmelser blandt andet skal anvendes ved forsvarsanlæg m. v. Det udtales endvidere i bemærkningerne: „Reglen må naturligvis behandles med varsomhed, og der må drages omsorg for, at de myndigheder og personer, som direkte er interesseret i projektet, får individuel underretning. I mange tilfælde vil man kunne nøjes med en begrænsning i bekendtgørelsernes oplysninger.“

Da jeg ikke vil kunne udelukke, at de samme hensyn, som har været motiverende for bestemmelsen i den danske lov, også vil kunne blive aktuelle for Grønlands vedkommende, har jeg ikke ment det rigtigt at undlade denne bestemmelse i det for Grønland udarbejdede lovforslag.

Knud Hertling.

Folketingets udvalg angående forslag til lov for Grønland om ekspropriation.